

Landskap: BlekingeUpptecknat av: Barbro GjörlbergHärad: EoikaAdress: Råbacken, TorshovsSocken: Angerum (Flymens kapell-förs) Berättat av: Anna Dorotea SvenssonUppteckningsår: 1934Född år 1849 i Angerums snUppteckningen rör hur man kunde hanna med nöcken,hur han såg ut o. s. v." " gör vispar med hjälpar en skär-mär.Stockholmsbäcken i Brändahall.

sid.

2-4.

4-5

5.

Anna Dorotea Svensson 1849-1935

Brändahall

Mycket meddelbar och minnesgod. Hennes broder berättade, att hon ofta brukade njunga i skogarna, så det ekade. Både brodern och systern verkade kanske något spjuveraktiga och skämtsamma. - På fotot synas också skärsmåren och vispriset.

När hennes farmor Helena "tjente pia i Rösma-
la - hon bodde ju i Stallen och så, förtans - harvate
hon me' näcken." Bredvid bondens häst gick en annan
och betade, precis likadan. Det var näcken, skapt som
häst. Bonden lyckades ta honom men endast med en
bastgrinna. Han kom fram till Helena på gården och
sa, att hon skulle harva en åker med hästen, men
hon fick ej ta den från harvetroken, då hon skulle
vända, utan vända ändå först hon kunde. Hon harvade
hela gårdet "i en levans fart", så hästen var alldeles som
"svaulater". Sedan körde hon upp på gården och ropade på
bonden och sa: "Nu har jag harvat åkern. Nu får du
släppa hästen först du kan." Medan bonden spände från
hästen, höll han den med bastgrinnan. Då han släppte
den, fordes han ej stå på gården utan ställde sig innanför
logdörren. Då han tagit av grinnan, vände hästen tvärt
och slog bakut, så ett skifte av väggen slogs ut. Sedan

satte han av neråt sjön, och när han störtade sig i, så fråste det om honom, som det varit eld.

Själv hade Anna Dorothea sett näcken "männas gaunger". Än var han skrypt som en stor karl, som kom från sjön, äri som en höst. "Han va' sa stor, sa när han gick föbi på vägen, räckte luet över lataket." En gång när han varit uppe i Krogmäla, blev ett sto dräktigt, och fölsingen, som föddes, var "storbroketer som en ko. Ja' sa' han hösten (= den storbrokiga) se'n mennas gaunger, när bonnen körde de' stam."

En gång var Anna Dorothea och hennes syster Fia ute och gick. De var bara barn då. När de kom ner mot sjön fick Anna se en stor karl komma emot dem. Hon sa' till Fia: "Ser du där kommer en stor främmand karl från sjön. Det är näcken." Först såg Fia ingenting, men sen varste hon ju karlen. "Då aj bäst vi sprenger him, han kan ta oss," sa' Anna. De sprang hem och talade

Nyckeln
Osten

Annans uppt. 1934

nr. 4438
M. S. 15/10/1875
född 1849 i Angerman
Den 15 a. d. Eriksson

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

om för mor Helens, att de sett näcken, men hon sa' att de ej behövt vara rädda, för han rörde inte någon.

När de var barn, brukade de rida på näcken. Självt hade Anna ej ridit men brukade "va' me' i ongaskocken. Där blev ungarna opp på hästen ä ju fler di va' ju längre ble' han. Där ble' allti' plats te' en onge baketter, om de' va' sa de panfodrades." En gång ville en liten en rida, men han vårlste inte opp. "Ja'näcke' ente opp," sa' han, för han kunde inte tala rent. Då näcken hörde sitt namn nämnas, vältte han av alla ungarna och satte av mot sjön, "Ämmen han tydde."

En "inmåttning", som hon hade för att skala ris, kallade hon för skärmårr och skalkädet för blöss. Det var en ganska tjock pinne av björk (helst, ty det grädes ej så lätt), som var belägen ett gott stycke från

5. 4438

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

den ena änden. Surlövsbjörk blir bäst till vispar. Det är lättare att skala och blir vitare än sötlövsbjörk. Man kan skära kvistar till en dus veckor efter midsommar, "om man vill va' rektet keranen."

Stockholmsbäcken. En tiggare tappade en gång sin påse, då han gick över bäcken. Han sade då: "En sådan bäck finns ej mellan Stockholm och här mer än denna." Därav namnet.